

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

La Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
 Întra marea pe an 18 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
 Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
 Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
 rândul cu litere garmond.

Proiectul despre congruă

apreciat din punctul de vedere al autonomiei bisericii noastre.

I.

Proiectul de lege despre modificarea articolului de lege XIV. din 1898, referitor la întregirea venitelor roșiale, prezentat în camera țării de ministru al cultelor în 14 Decembrie 1908 sub Nr. 407, deși este numai de natură novelară și e făcut în scopul de a estinde dispozițiile art. de lege XIV/1898 și asupra parohilor catolici de rit latin, grecesc și armean, precum și asupra capelanilor tuturor confesiunilor, — totuși cuprinde multe dispozițiuni, cari înăspresc în mare măsură cuprinsul mai sus cititei legi și vatămă adânc, nu numai autonomia bisericii ortodoxe române din patrie, ci și demnitatea și vază superiorității acestei biserici, întrucât acele dispoziții nouă sunt calificate a slăbi, ori chiar a distruge, legătura canonică între cler și superioritatea sa, și a șgudui discipolul bisericească, împedecând astfel înasfă biserica întru îndeplinirea cu succes a misiunii, ce o are față de credincioșii săi.

Episcopatul și toate corporațiunile inferioare ale bisericii gr.-ort. române în patrie au considerat la de vătămătoare și nejuste dispozițiile legii fundamentale XIV. din 1898 și au cerut pe to. săle legale schimbarea lor; iară în anul clerului acestei biserici domnește și astăzi o vie nemulțămire, mai ales față de norma, care împarte pe parohi pe temeiul calificățiunii lor în două părți:

a) în preoți cu calificățiune superioară, cari primesc întregire până la 1600 cor. și

b) în preoți cu calificățiune inferioară, cari primesc întregire numai până la 800 cor.

Această nemulțămire s'a manifestat în diferite rânduri, și mai ales în conferențele preoțești din anul 1908, cerându-se, ca să întrevină autoritatea bisericească la legislațiunea țării pentru a da aceeași întregire egală tuturor parohilor, cari au calificățiunea legală, cerută în timpul când au absolvat seminariul teologic.

Diferențierea de mai sus lovește greu mai ales interesele clerului bisericii gr.-ort. române din patrie, căci marea mulțime a preoților ei n'au VIII. cl. medii și deci primesc numai o întregire minimală până la 800 cor. Numai 202 înși au în arhidieceză VIII. clase. Astfel cererea lor este pe deplin justificată, mai ales că îndeplinesc aceeași misiune însemnată în sinul credincioșilor lor, același greu serviciu păstoral și educativ, de mare folos, nu numai bisericii ei și statului, susținând în cetățeni moralitatea și religiozitatea, respectul față de legi, etc., ca și preoții celorlalte confesiuni.

bună dovadă în această prilej datele statistice ale țării, unde credincioșii ortodocși române în proporție de 90% sunt în numărul populațiunii peste

tot — sunt mai puțini, decât credincioșii altor biserici din patrie.

Intregirea până la 800 cor. este și altecum atât de minimală, încât — și fără cunoscuta scumpire a tuturor articolelor de traiu și îmbrăcăminte — este mult prea mică de a asigura existența cea mai modestă și a unui preot celib, necum a preoților nostri căsătoriți și cu familie, în deosebi cu copii de crescut la școli. Deci lipsa mijloacelor de existență trebuie să stingherească pe cei mai mulți în împlinirea chemării lor de mare folos obștesc și astfel intențiunea legislatorului descoperită și în motivarea generală a legii XIV din 1898 — „de-a pune adecă la dispoziția clerului barem mijloacele de lipsă, cari să-l scutească de-a lupta cu gânduri materiale“, față de marea majoritate a preoților gr.-ort. români nu s'a realizat, căci 800 cor. nu-i dau preotului puțința unui traiu de dai Doamne și nu-l scutesc de grijile materiale pentru susținerea sa și a familiei.

Legislațiunea țării noastre nici nu a mai făcut asemenea diferențieri în salarizarea oficialilor diteriți din țară, și deci cu drept cuvânt — biserica noastră trebuie să se simtă jignită, că în deosebi față cu oficialii ei se aplică restricțiuni îngreunătoare.

Art. XX: 1900 d. ex. referitor la salarizarea notarilor cercuali și comunali, dă aceeași întregire legală tuturor, atât celor cu calificățiunea superioară cerută de legea mai nouă, cât și celor cu calificățiunea inferioară, mai veche și minimală, ce și-au câștigat-o conform cerințelor din timpul absolvării și aplicării lor.

Asemenea nu face deosebire nici art. XXVII din 1907, între învățătorii cu IV clase medii și cu pedagogia și între cei cu clase mai puține, s'au chiar numai cu examenul de calificățiune, fără cursuri pedagogice absolvate în regulă.

Înaltul guvern și legislațiunea țării ar lucra deci în mod echitabil și just, dacă ar sista diferențierea, ce există numai față de întregirea venitor preoțești și ar delătura isvorul mai multor nemulțămiri continue și pe deplin justificate la mai bine de 1000 preoți gr. ort. români.

O diferențiere la plată s'ar putea susține cel mult față de acei preoți, cari în lipsă de candidați cu calificățiune legală din timpul absolvării lor, au fost aplicați mai ales dintre învățători în mod cu totul excepțional, numai din necesitate, fără ca să fi absolvat cursurile teologice în regulă.

E deci de dorit, ca legislațiunea țării — la propunerea ministrului de rezort — să afle calea pentru delăturarea acestei nemulțămiri, făcând pe toți egali, precum în datorițe, așa și la drepturi.

II.

În urmare, dacă legea fundamentală din 1898 nu s'ar modifica în unele privințe bisericii gr.-ort. ro-

mână și clerul ei, cu atât mai vârtos trebuie să și exprime aceasta îngrijorarea față de proiectul cel nou, care nu numai nu lărgeste dispozițiile legii vechi, ci aduce restricțiuni nouă și mai aspre, cari vor provoca nouă nemulțămiri în sinul clerului și al poporului, lipsindu-i de cuvenita liniște atât de necesară ori-cărei slujbe publice.

În general trebuie să considere biserica noastră de o jignire statornică a autonomiei sale, că de câte ori s'a proiectează legi, cari privesc și interesele ei și ale clerului ei, superioritatea acestei biserici nu este în mod prealabil consultată, ca factorul cel mai competent de a cunoaște nevoile și interesele acelei biserici și ale oficialilor ei. Dacă §. 1 al „Statutului organic“, sancționat de Maiestatea Sa Regele, asigură acestei biserici dreptul autonom „de a-și regula, administra și conduce independent afacerile sale bisericești și fundamentale“, dacă la prezentarea legii fundamentale din 1898 ministrul de rezort asigură confesiunile singuratiche cu cuvintele cuprinse în motivarea generală: „că guvernul prin înființarea întregirii de venit nici decât nu dorește a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor.“ atunci se vatămă libertatea și dreptul acesta, când înaltul ministeriu al cultelor desconsideră opiniunea capilor acestei biserici, cari mai bine cunosc referințele clerului și ale credincioșilor ei, și nu ține cont de vederile lor îndreptățite. Consultarea bisericii în asemenea cauze, cari o privesc atât de aproape, a pare un lucru de tot natural și aproape de sine înțeles, abstrăgând dela aceea, că art. de lege XX. din 1848 obligă în §. 3 înaltul guvern a prezenta asemenea proiecte de lege „az illető hitfele kezetek meghallgatásával“, cu consultarea prealabilă a confesiunilor respective.

Este deci datorința fiecărei biserici conștie de drepturile sale, a pretinde de câteori i se dă ocazie, ca pentru bunele servicii ce ea și credincioșii ei le fac statului, să i se dea și ei cuvenita atențiune, căci numai pe această cale și — ținând cont de vederile juste și singure competente ale capilor ei — se poate lucra la consolidarea statului și la mulțămirea dreaptă a tuturor cetățenilor fără deosebire.

Acest lucru ne simțim cu atât mai datorii a-l cere, cu cât — deși și biserica noastră de veacuri crește pe credincioșii săi numeroși în cea mai curată dragoste de patrie și într'un patriotism luminat și nu cere alta dela conducătorii țării decât să se dea curs liber educațiunii și desvoltării credincioșilor ei în credința, limba și obiceiurile părintești, fiind adânc convinsă, că cultura unui popor numai pe temeiul însușirilor sale etnice se poate desvolta cu succes: — totuși cu durere am esperiat, că legile bisericești-culturale aduse în deceniile ultime, progresează tot mai mult în restrângerea liberei desvoltări bisericești și culturale a credincioșilor acestei biserici după firea, limba și înclinațiunile lor naturale.

Aceasta de sigur slăbește mult legătura de încredere între cetățeni și guvernul, care nu ține de loc cont de atâtea dorințe juste ale lor. Asemenea mod de tractare nu poate fi de folos pentru interesele mai înalte ale țării, căci vatămă conștiința unui număr însemnat dintre cetățenii ei.

Afirmarea, că înăsprirea dispozițiilor din proiectul de lege și înmulțirea restricțiunilor o motivează și reclamă faptul, că vistieria țării dă bisericii din al său înseminate sume de bani, nu poate fi privit de motiv serios, pe câtă vreme biserica numai reprimește o parte din contribuțiile încassate de stat și dela credincioșii ei proprii, deci pentru ajutoare de asemenea proveniență nu-i just a pune restricțiuni, cu cari contribuitorii se declară nemulțămiiți, considerându-le de contrare liberei lor desvoltări.

Biserica noastră totdeauna și-a îndeplinit conștientios datorința sa către stat, deci nu merită neîncrederea ce i se arată de câteva decenii în diferite rânduri.

III.

Trecând acum la dispozițiile speciale ale proiectului din chestiune, nu putem lăsa neamintit faptul, că alineatul ultim din §. 1 „estinde acelea dispozițiuni ale art. de lege XIV. din 1898, pe cari acest proiect nu le scoate din vigoare, și asupra preoților catolici de rit latin, grecesc și armean, dar numai întrucât aceia primesc întregirea din vistieria statului“, deci pe ceice primesc întregirea din cuotele fondului catolic regnicolar și din venitele domeniilor mari, nu-i privește cuprinsul acelor dispoziții legale.

Domnul ministru al cultelor ne descopere în motivarea specială a §-lui 1, că față de preoții cari primesc întregirea din cele 2 isvoare indicate la urmă, „dispozițiile legii fundamentale se pot aplica numai cu învoirea specială a supremului patron, a Maiestății Sale Regelui și a proprietarilor domeniilor mari“. În fine adaug, că n'a putut purcede altfel „a katholikus egyház autonomiájának sérelme nélkül“, adică fără să vateme autonomia bisericii catolice acum în regulare, pe când de autonomia bisericii gr. ort. române, sancționată deja ca lege — nu prea ține cont la proiectarea de asemenea legi.

Prin aceasta se formează un fel de privilegiu față de clerul unei biserici, ceea ce apare nejustificat, mai ales dacă considerăm, că biserica catolică a primit cele mai multe din domeniile sale bogate și fondurile tot dela stat, sau dela regii țării și pentru scopuri, cari astăzi în mare parte nu mai există.*)

*) Iată ce scrie în această privință un scriitor maghiar, Harkányi Ede, în articolul său „Az egyház Magyarországon“, publicat în revista „Huszadik Század“ nr. 12 din 1908: „Precum în Europa așa și în Ungaria domniile feudale și între acestea și prelații (catolici N. R.) au căpătat rămintul și dreptul de a aduna dări pentru servicii militare, administrative și judecătorești. În 1435 au trebuit să dea 5620 călărași. Modul ulterior al ocupării de averi bisericești este forța, stăruința și înșelăciunea. (L. I. Koenigsvater: Hist. de Hongrie, Paris, 1861, pag. 179. M. Kovalevski: Otkrytiye Istorik. Sbornik. Berlin 1902 t. II, pag. 207 și urm.) Adeseori au

Biserica gr.-ort. română din patrie încă a avut în vechime moșii însemnate, dară intoleranța religioasă a vremurilor trecute i-le-a confiscat. Dieta dela Cluj d. e. dela 1558 cualifică averile bisericesti de averi ale statului, le secularizează și confiscă. (Cipariu Arhiv. pag. 795.) Averele metropoliei dela Alba-Iulia s'a perdut la 1700, după ce metropolitul Atanasie s'a unit cu Roma, iară averile mănăstirilor din Ungaria propriu zisă au trecut toate în mâinile Sârbilor, cari le dețin până azi.* In asemenea împrejurări nu-i mirare, că biserica gr. ort. română din patrie e săracă, și azi n'are și ea fonduri pentru salarizarea din al său a clerului. Vina însă nu-i a bisericii, ci a celor ce i-au făcut în cursul vremurilor nedreptate. De aci însă nu urmează, că asemenea biserici trebuiesc restrinse în libertatea dezvoltării lor, că dreptul autonom al lor recunoscut în lege nu trebuie respectat în așa măsură, ca al unei biserici mai bogate, ci în interesul statului tocmai bisericile mai lipsite trebuiesc ajutate în măsură și mai mare, ca să se poată ridica tot mai sus pe sine și credincioșii lor în cele culturale și morale.

O asemenea tractare e și în contra spiritului art. de lege XX din 1848, care în §. 2 dispune: „E habzabán törvényesen bevett minden vallás-felekezetekre nézve — különbség nélkül — tökéletes egyenlőség és visszonyosság állapittatik meg“.

Norma din §. 3, care leagă îndreptățirea la o întregire până la 1600 cor. de cunoașterea limbii maghiare și încă pe baza unei legi vechi (art. de lege VI. din 1840 §. 8), care pentru Ardeal n'a avut și n'are valoare, este o ingerință în creșterea clerului, care nu se poate ținea decât exclusiv de competența confesiunii respective. Această dispoziție este direct îndreptată în contra clerului bisericilor române și îndeosebi a bisericii gr.-ort. române și trebuie să nemulțamească această biserică cu atât mai mult, cu cât față de ea se aplică numai dispozițiile restrictive din legile învechite, pe când d. e. cuprinsul art. de lege XX din 1848 își estinde beneficiile sale în măsură bogată asupra tuturor confesiunilor din patrie, chiar și asupra celor destul de avute, cari se pot susținea și numai din averea lor proprie; și numai pentru biserica noastră săracă nu ajunge aproape nici un ban, ca să-și poată susținea instituțiile culturale existente și ca să mai poată crea și altele nouă. Alte legi analoge, privitoare la alți funcționari publici, nu cuprind asemenea dispoziții restrictive. Așa d. e. art. de lege XLIV. din 1868 cuprinde în §§-ii 6, 7, 8, 21 etc. o mulțime de dispozițiuni, din cari reiasă, că oficialii administrativi, fie comunali, fie comitatenzi, precum și cei dela ju-

folosit venitele mari bogății pentru cotesiri și corupții. (Horvath. Huszonöt év Magyarorszag történetéből (Pesta 1868) t. II. p. 282 și urm.) Biserica cat. are pământ 1.696.769 jug. cat., fondul religios și de instrucțiune 290.644 jug. cat. Aproape 6% din tot pământul țării e al acestei biserici. Agoston Péter pretește pământul cu 1 1/2 miliarde cor. Fondul relig. mai are și în bani 58 mil. cor. Pământul bis. cat. fără a mănăstirilor aduce 80 mil. cor. pe lângă cea mai rea administrație. Luând pe toți preoții, cu călugări cu tot, cade pe unul un venit de 8000 cor. anual. Statul mai ajută anual această bis. și din al său cu multe milioane. 18 episcopi cat. au 709.193 jug. cat. și 88 mil. cor. bani. Și la toate acestea numai circa 8.000.000 locuitori. Pe un preot cad 782 suflete. La reformați 1040 suflete. E cea mai bogată biserică catolică din lume. Biserica Prusiei are numai 23% din pământul țării. Cea rusească 26% (90 mil. ortod.) Averele întregi a bisericii cat. din Austria face 813.700.000 milioane (la 23 mil. credincioși).

*) Petru Rareș, fiul natural al lui Ștefan cel mare, a dăruit egumeniei episcopale din Vad 2 domenii mari din satele Bogat, ung. și Bogata românească (Oláh-Bogath și Magyar-Bogath) aproape de Vad. Aceasta mănăstire mai avea de mai nainte tot din donații dela Voivozi încă 2 moșii la Vad și Slatina. Vezi „Tel. Rom.“ Nij 123—129, 908, Moșii estinse a avut mănăstirea Per din Maramureș la Cisciu și Ugurac. Vezi Teren și Metropola la rom. din Trans și Ung. de V. Magera pag. 28 etc. Teza mănăstirii la-a secularizat legi și

știție, trebuie să cunoască limba poporației în mijlocul căreia trăiesc; iară §. 27 direct spune, că: „az állam-kormány gondoskodni fog, hogy az országos birói és közigazgatási hivatalokra s különösen a főispánságokra, a különbözö nemzetiségekből a szükséges nyelvekben tökéletesen jártas... személyek... a lehetőségig alkalmaztassanak“.

Cu toate acestea însă la aducerea art. de lege privitor la notarii comunali și cercuali, nicăiri nu se cuprinde nici o normă, în sensul căreia celor nu cunoaște limba poporației respective — nu poate primi plată deplină.

De ce deci numai față de clerul naționalităților se aplică asemenea norme, mai ales, că clerul n'are intratata chemare administrativă de a regula și aplană cele mai variate daraveri ale poporației din ținut, ci misiunea clerului culminează mai ales întru a influența sufletul și inima credincioșilor săi și a-i predispuce pentru învățăturile morale, ce duc la mântuirea sufletului; și este adevăr netăgăduibil, că în această privință numai cunoașterea perfectă a limbii materne a credincioșilor poate duce la scop.

Asemenea nu s'au făcut restricțiuni analoge nici în legile, cari statoresc plata oficialilor dela judecătore, etc.

Pretinderea cunoașterii limbii maghiare dela preoții cu calificățiune superioară este de altcum și superfluă, căci aceștia chiar și când au absolvat școala medii confesionale cu limba de propunere nemaghiară — având VIII clase medii gimnaziale ori reale — trebuie să cunoască în mod satisfăcător aceea limbă în conformitate cu cuprinsul §. 7. art. de lege XXX, din 1883, privitor la școala medii. Acest §. sună așa: „A hitfelekezettek... kötelesek... a magyar nyelv és irodalmának történelme, mint rendes tantárgy tanításáról is gondoskodni és pedig oly óraszám-ban, mely annak kellő elsajátítását lehetővé tege“ stb.

Același §. 3 al proiectului prezent însă dă ministrului de culte dreptul, ca în cazuri speciale de echitate (mértányosság) — să deie ajutor deosebit de stat până la suma maximală (de 1600 cor.) și acelor preoți, cari de altcum având calificățiune superioară formală — încă nu posed bine limba maghiară, dară să silească și o însuși.

Această dispoziție este foarte vătămătoare și desavantajoasă pentru biserică și interesele ei, căci va avea de urmare abaterea clerului dela misiunea sa apostolică, dela implinirea datorințelor sale pastorale, și-l va ispiti a căuta căi și mloace pentru a se insinua organelor administrative, spre a-și câștiga recomandații bune în scopul dobândirii ajutorului pus în vedere. Prin aceasta însăși legea pune pedeci bisericii în realizarea scopurilor, pentru cari există, și contribuie în măsură însemnată la slăbirea disciplinei, fără de care nici o corporațiune nu poate lucra cu succes.

O lovitură și mai aspră aplică bisericii noastre alineatul din urmă din §. 3 care — dela 1 Ianuarie 1908 încoace — nu mai dă întregire până la 1600 cor. nici preoților cu calificățiune superioară în cele parohii, cari au avut până atunci paroh cu calificățiune inferioară, decât numai în cazul când:

a) parohia are cel puțin 800 suflete și

b) dă și ea 1/2 din plusul de 800 cor. adică 400 cor.

Această inovație atacă un drept asigurat abia cu 10 ani mai nainte în art. de lege XIV din 1898, care nu cuprindea asemenea restricțiuni.

Pe baza acelei legi biserica noastră a schimbat „Regulamentul seminarial“ și Regulamentul pentru parohii“, cerându-se deoparte dela elevii din teologie cualificațiune pregătitoare mai mare ca mai nainte, iară dela candidații la parohii mai bune asemenea. Prospecețele la un venit mai mășor au atras la teologie elemente mai bune. Aceștia — întrucât nu sunt aplicați, sau au ocupat locurile în cursul anului 1908, — se văd acuma înșelați în speranțele lor, ceea-ce e o mare lovitură, care îi poate deprima și zdrobi sufletește pentru întreagă viața lor, căci — știind așa ceva înainte — și-ar fi ales altă carieră, care să le asigure un traiu mai cinstit.

Motivarea generală accentuează în pasagiul său final, că legea „nu atinge dreptul deja câștigat la cei ce au rost aplicați până la 1 Ianuarie 1908 dară apoi; unii s'au căsătorit și s'au făcut preoți în cursul anului 1908 și s'au aplicat în parohii în speranța unei întregiri până la 1600 cor. A nu le da acum această întregire ar fi o lovitură, la care nu s'au așteptat.

De sine se înțelege, că biserica dela un asemenea cler sufletește deprimat nu poate lua mare folos. Deci iarăși legea contribuie la slăbirea misiunii sublimă a bisericii.

Legislatorul trebuie să fie cu considerare specială și la referințele topografice ale parohiilor bisericii noastre, așezate în mare parte pe văi înguste și întinse, sau la locuri deloase și de multe ori pe un teritoriu foarte estins. Parohia Borgo-Bistria d. ex. s'a estinde pe 12 klm., Toplița-română pe 22 klm., Albaul pe 30 klm. etc. etc.

In asemenea împrejurări preotul, care administrează o parohie și mai mică de 800 suflete, îndeplinește o muncă cu mult mai grea, decât preoții altor confesiuni cu parohii mari, dar la sate sau orașe cu viață concentrată. Afară de aceea ritul oriental reclamă dela preoți înzecit mai multe alergări la casele credincioșilor, decât ritul altor biserică: și deci preotul ortodox merită pe deplin o remunerație egală cu preoții altor confesiuni, cari numai la cazuri rare și ocazionale cercează pe credincioși la locuințele lor. — Deci numărul de 800 suflete ce se cere în calcul mediu pentru o parohie, care reflectează la o întregire maximală, este după referințele speciale ale bisericii gr. ort. române, a căror credincioși locuiesc tocmai părțile mărginașe, muntoase ale țării, prea mare. Arhdieceza are 1002 parohii și numai 432 cu 800 suflete sau peste. I.e. altă parte, ca să deie și parohiile cu peste 800 suflete un adaus de încă 400 cor. la plata preotului, încă va fi cu repute în cele mai multe cazuri, considerând sărăcia generală a parohiilor noastre și a credincioșilor lor, căci de soartea lor economică aproape nimenea nu se interesează. Astfel venitele parohiale din biserica noastră nu vor mai atrage elemente mai bune și biserica va fi silită a reduce calificățiune preoților săi și a susținea un cler, care nu va putea fi la înălțimea misiunii sale morale și culturale, ceea-ce e o mare scădere pentru viitorul bisericii și a credincioșilor ei, ca și pentru stat.

Inaltul ministeriu poate și aici face abatere dela aceste condițiuni „în cazuri excepționale, vrednice de luat în considerare“, dară, cunoșcând spiritul bolnăvicios, ce se manifestă azi în întreagă viața publică a patriei noastre, și care a cuprins și o mare parte din organele politice ale țării, cari dau guvernului informațiuni de lipsă, putem cu siguranță con-

chide, că aplicarea unor asemenea măsuri excepționale se va face numai cu considerare la interesele adevărate ale bisericii, ci poate cu considerare la ținuta politică de partid a preoților respectivi și la modul cum vor înțelege preoții a fi „credincioși fideli ai ideei de stat maghiar“, ceea-ce o cere și motivarea generală în alineatul 17 (p. 7).

Deci ajutorarea clerului poate ușor degenera într'un mijloc de corupție electorală, sau de persecutare a preoților noastre, căci mulți oficiali de stat se vor găsi, cari vor înțelege, că a fi: „credincioși fideli ai ideei de stat maghiar“ înseamnă pentru nemaghiari a se desbrăca de individualitatea lor etnică, de limba și obiceiurile strămoșesti, pe când preoții bisericii vor tinde să rămână ei și credincioșii lor cu firea și cu însușirile lor innăscute: „cetățeni fideli ai Ungariei în viitor, precum au fost și în trecut.“

In această privință este caracteristic, că și până acuma au putut pe câte un timp întregirea dela stat, ori o parte din ea, mulți preoți, tocmai din acele ținuturi, unde au fost lupte electorale mai pronunțate.

Cea mai aspră și mai vătămătoare dintre toate dispozițiile acestui proiect este fără îndoială cea din §. 4, în sensul căreia împărțirea sumei, ce compete tuturor preoților din o eparhie, se poate lua din mâna respectivelor Consistorii, împărțindu-se la fiecare preot separat și direct.

Acest §. din proiect adaugă adică pe lângă cele două cauze din §. 9 a legii fundamentale, pentru cari preotului i-se poate detrage întregirea venitelor (ținuta dușmanoasă statului și delict de imoralitate) încă un motiv nou, anume: „dacă preotul cu întregirea de venit nu îndeplinește, obligămintele ce îi impun legile statului sau ordinațiile legale ale guvernului, și dacă în cursul pertractării se va constata că fapta sau întrelăsarea pe care se întemeiază pe o ordinație superiorității sale bisericești sau ministrul cultelor provocă o încălcare a superiorității, ca și retragere a ordinului; și dacă în curs de trei luni nu satisface, — poate dispune, ca suma ce se dă preoților din eparhie întregă — să se împartă la 1000 preot separat și direct.“

A se supune legilor existente este în un stat de drept un lucru tot atât de natural și de sine înțeles, ca și datorința guvernelor de a aplica și executa legile existente, încât nu-i lipsă de dispoziții speciale în această privință. Cine nu se supune legilor, va fi pedepzit.

Deși clerul înalt al bisericii gr. ort. române din patrie adeseori a avut dureroasa ocaziune a arăta, cum proiectele de legi, ce se prezintă legislațiunii țării, cuprind norme vătămătoare pentru autonomia și pentru interesele bisericii, totuși după ce acele proiecte au devenit legi sancționate, clerul ei și organele ei totdeauna s'au purtat față de ele cu supunerea celor mai leali cetățeni. Deci dispoziția nouă de mai sus, cât privește nesupunerea față de legi, este o directă provocare pentru lealitatea clerului bisericii greco-ort. române, mai ales că guvernului îi stau la dispoziție destule alte mijloace sigure de a asigura respectul legilor. Legile penale sunt de ajuns, ca cei vinovați de călcarea legilor să fie pedepziți.

De altă parte dispozițiile privitoare la neimplinirea vreunei ordinațiuni ministeriale, poate că însă la numărtoare conflicte și nepăgubitoare pentru patrie și biserica noastră țării. Apoi, știm că

diferite și pot înțelege și explica anumite legi în diferite moduri. Istoria țării noastre are dovezi, cum corporațiunile legale adeseori nu s'au supus ordinațiunilor guvernelor legale și încă îndemnată de patriotism, așa cum l-au crezut ele de mai corănzător intereselor țării. Și apoi nu-i eschisă nici acea posibilitate ca d. e. autoritatea bisericească să edee o ordinațiune întemeiată pe dispoziția unei legi existente, neabrogată, pentru care un preot să vie în conflict cu vre-o ordinațiune ministerială, care nu emanează din espicarea firească a vre-unei legi existente, sau peste tot n'are de basă nici o lege.

O pildă. Ministrul cultelor de odinioară Lukács a emis o ordinațiune, care nu se bazează pe nici o lege și care cere să propue cateheții nostri în limba maghiară religiunea elevilor ortodoxi din școalele de stat. Actualul ministru susține această ordinațiune ceva mai domolită, că adecă numai din clasa 3 primară în sus să se propună religia în limba maghiară. Biserica noastră, pe baza dreptului asigurat limbii bisericești noastre, nu se poate supune acestei ordinațiuni. Deci conflictul e gata.

Scopul legislațiunii deci nu poate fi a înmulți punctele de neînțelegere între stat și biserică, ci a le aplană și reduce.

Apoi e și prea grozavă pedeapsa, ce se aplică bisericești în tregi din o eparhie pentru un asemenea conflict, care poate fi aplanat și pe altă cale mai puțin sguđuitoare.

Anume împărțirea directă a sumelor la fiecare preot ar fi o lovitură, pe care nici o biserică nu o poate suporta. Aceasta ar scoate clerul întreg din legăturile fiești cu arhiereul său și cu forul său suprem bisericesc, estradându-l poftelor autorității civile. Așa ceva ar fi o adevărată batjocură la adresa clerului înalt și o subminare a disciplinei și legăturii, ce în toate privințele trebuie să existe între preoțime și forul ei superior. Executarea acestei dispozițiuni ar fi o eludare a întregii autorități a bisericești și a capilor ei și o directă aservire a clerului intereselor lumești ale guvernelor. Așa ceva biserica nici când nu poate admite; și aceasta nu numai în interesul existenței ei, ci chiar și în interesul statului, căci lipsindu-se biserica de autoritatea și libertatea necesară, ise ia totodată putința de a-și îndeplini cu succesul convenit sacra-i misiune în mijlocul poporului credincios.

De altcum congresul național-bisericesc al metropoliei ortodoxe române din Ungaria, numai sub condițiunea aceea a admis prin concluzul său dela 17—29 Maiu 1900 Nr. 14., ca preoțimea să primească întregirea venitelor sale din vistieria statului după normele art. de lege XIV din 1898, dacă suma întreagă, ce compete bisericești noastre, se pune la dispoziția autorității bisericești superioare.

Deci noile restricțiuni ușor pot scoate la suprafață vederi, ca clerul să abdică de întregirea venitelor sale dela stat, ceea-ce ar da motiv la o nemulțămire și iritare regretabilă și cu urmări, ce nu se pot prevedea.

În cazul, ca această restricțiune ar deveni lege, congresul nostru trebuie să se pronunțe din nou asupra întregii afaceri.

În urma tuturor acestora, condiși de gândul de a aduce în armonie, — spre binele general, — întresele bisericești cu ale statului, și de a delătura nedumeririle față de rătamarea drepturilor autonomice ale bisericești noastre, am dori foarte

mult, ca dieta țării și Domnul Ministru de rezort, să aprecieze cu venită înțelepciune de stat acestea, și la pertractarea proiectului, în interes obștesc, să omită dispozițiunile cari taie în autonomia bisericești noastre și vatămă demnitatea capilor ei și a forurilor sale superioare, susținând din proiect numai acele dispozițiuni, cari estind art. de lege XIV din 1898 și asupra preoțimeii catolice de orice rit.

Cu aceste argumente — cred eu — de bine să combată episcopatul ortodox român din patrie punctele agravante din noul proiect.

Dr. E. Miron Cristea.

NOUȚĂȚI.

Protopresbiter nou. Consistoriul arhidiecezan, în ședința plenară ținută Luni, a numit protopresbiter pentru tractul Bistriței pe protoiereul și profesorul gimnasial Grigoriu Pletoșu din Năseud.

Fondul cultural. Direcțiunea institutului de credit și economii „Cordiana“ din Fofeldea a votat și trimis pe seama fondului cultural arhidiecezan suma de 200 coroane.

Botezul principesei Ileana. Măne, Joi, la oarele 5 d. a. se face botezul principesei Ileana, în palatul dela Cotroceni din București. Nași sunt: Regele Angliei și regina Spaniei, reprezentăți prin câte un trimis special. Actul divin al botezului și scufundarea în apă o face înalt-preasfințitul Metropolit-Primat al României, Iosif Gheorghian.

Regele Angliei la Berlin. Regele Eduard al Angliei va sosi în curând la Berlin, pentru a face vizită împăratului Wilhelm. Magistratul orașului Berlin face mari pregătiri, pentru a'l primi cu mare solemnitate. Consiliul comunal a votat pentru acoperirea cheltuelilor suma de 60,000 de mărci.

Hymen. Dșoara Hortensia Medean și candidatul de preot, domnul Andrei Ludu, își serbesză căsătoria Joi, în 4 Februarie n. a. c. la 12 oare m. în biserica gr. or. din Sebeșul-săsesc.

Conferența la Asociațiune. Duminecă în 31 Ianuarie n. seara la 6 oare domnul Gh. Tulbure va ținea o conferință la „Asociațiune“, vorbind despre: „Coloniile macedo-române din Ungaria și tinereța lui Șiguna“.

Croații de origine — română! În procesul de înaltă tradare, intentat mai multor Sârbi din Croația, puși în arest preventiv, procurorul s-a înaintat actul de aculare. În el se află o mărturisire prețioasă pentru noi. Se spune adecă din partea procurorului, că este dovedit istoricește, că populațiunea Croației nu e venită din Sârbia, nu e de origine sârbească, ci în mare parte a autohtonă și de origine românească. Va se zică, Croația a fost cândva a — Românilor!

Medic primar al comitatului Făgăraș a fost numit din partea comitetului suprem de acolo domnul Dr. Titu Perția, medic practic cu bun renume în Făgăraș.

Tarul la Roma. Se dă știrea, că în Martie Tarul Nicolae al Rusiei va face o călătorie la Roma, pentru a vizita pe Regele Victor Emanuel. Va rămânea în Roma câteva zile.

Morți de ciumă. După o recentă statistică engleză, în India au murit în anul trecut, 1908, de ciumă, 148,000 de persoane.

Tigan, rudă cu regele. O gazetă din Belgrad scrie, că de mai multe zile un Tigan stă în împrejurimile palatului regal din capitala Sârbiei, pentru a primi voe se între la regele Petru, căruia are să-i facă o destăinuire. Spune că-l ch'amă Sălian și că e rudenie cu regele Petru al Sârbiei, iar aceasta o poate dovedi cu documentele autentice, pe cari le are la sine. Poate să fie glumă, dar poate să fie și adevărat.

Sultanul e bolnav. Din Constantinopol vin știri, că Sultanul e grav bolnav, și anume, de supărare, că una dintre femeile sale favorite a murit acum de curând.

† **George Ardelean,** avocat în Timișoara, fost deputat sinodal și congressional în mai multe rânduri, fisc orășenesc pensionat, a decedat în Timișoara în etate de 72 ani. O lăncăscă în pace!

Date statistice. În anul 1908 au fost judecați la moarte în Rusia 2019 de inși, pe motive politice, dintre cari executăți au fost 796. În anul 1907 au fost executăți 687 criminali politici.

Un medic celebru. În New York, America, s'a sinucis medicul Wodbury, de frica femeilor. Inventase adecă un medicament, cu care se înfrumșeța obrazul femeesc, și făcuse mare avere cu acest leac, cumpărat de toate muerile. S'a dovedit însă, că înfrumșețarea era numai provisorie, și că la toate, câte folosiseră leacul, după un anumit timp, li se stricase rău fața. Femeile au început să asalteze pe celebrul medic, care apoi, pentru a scăpa de furia lor, — s'a sinucis.

Moarte subită. Primarul orașului Galați, din România, avocatul Gămulca, se afla Sâmbătă seara în gară, pentru a pleca la București, cu alți delegați, la congresul partidului național-liberal. De odată a fost lovit de un atac de apoplexie, și cu toate ajutoarele grabnice date din partea medicilor cari erau de față, a încetat din viață.

Oameni practici. Roosevelt, în numele Statelor Unite a dăruit pentru nenorociții dela Messina 1/2 milion de dolari, însă nu în numărar, ci în — material de clădire pentru trei mii de case. S'a făcut adecă experiența, când cu alte nenorociiri de acelaș soi, că darurile în bani s'au cam lipit de mână prin cari au trecut, în loc d'a ajunge la destinația lor... Și ca nu cumva materialul de clădit să se schimbe în arginți, s'au trimis din America și oameni, cari să conducă lucrările de zidire. Mai practici nu se poate.

Pungaș în tren. Un călător, pe linia Budapesta — Sighișoara, a observat că i s'a furat portomeneul cu 8 sute de coroane. Bănuitul, pungăș un oarecare Baef, călător din Buziaș a fost deținut, iar portomeneul s'a găsit în buzunarul pungășului.

Din Sârbia. Studenții universitari din Belgradul sârbesc araujează astăzi, Mercuri, un bal, la care și regele cu moștenitorul de tron au făgăduit să participe. Comitetul aranjator al balului a invitat întreg corpul diplomatic — afară de contele Forgács, reprezentantul austro-ungar, și de personalul delegațiunii noastre. Hotărârea comitetului s'a publicat și în ziazele din Belgrad. Se zice, că în urma acestei purtări provocatoare, ceilalți diplomați încă vor absenta dela bal.

La Reuniunea sodalilor români din Sibiu au fost primiți următorii membri ordinari: Gavriil Domaș (originar din Mur. Belciu), Vasile Becan (orig. din Henig), Demetru Andrei Candra (orig. din Talmăcel), Nicolae Lupăș (origin. din Lancrâm), toți sodali fauri; Vasile Porumbăcean (orig. din Cacova), Dumitru Căzan (orig. din Cacova), Ioan Topolog (orig. din Turnișor), George Oitean (orig. din Blăj), Iosif Lupu (orig. din Armeni), Nicolae Roman (orig. din Săliște), toți sodali pantofari; Mihail Buda (orig. din Ilia), sodal pielar; Nicolae Balașcu (orig. din Hășeg), sodal cismar; Iosif Nemeș (orig. din Alba Iulia), Aurel Popp (orig. din Mur. Sântimbru), Ioan Bedelean (orig. din Sănmihailul inf), Ioan Mocan (orig. din Sibiu), toți sodali lăcătuși; Zacharie Iridon, (orig. din Apoldul mare), Ilie Cristea (orig. din Doștat), Mihail Poiană (orig. din Galiș), toți sodali mășari; Ștefan Turcu, (orig. din Bistrița) și Nicolae Mănceriu, (orig. din Breza), ambii sodali croitori și Iuliu Ardenescu (orig. din Șomfalău), sodal franzelar.

La fondul „Episcopul Nicolae Popa pentru masa învățăcelilor meseriași au mai dăruit: Andrei Barsean, prof. Brașov, 10 cor.; Ioan Romoșan, par. (Orești-oare sup.) soția sa Florica n. Opincariu și copii lor Vetaria și Ioan, 1 cor.; Luca Tarcă, ec. (Gârbova inf) 10 bani; George Joandrea, inv. (Lugoș) 1 cor.; Pavel Monca, par. (Streza-Cârțișoara) 20 bani; Ioan Oțoiu, paroh (Aciliu) 1 cor. 20 bani și Vic. Tordășian, prez., 10 bani.

Apel.

Intreaga lume civilizată a luat parte la greaua lovire de soarte, de care au fost făcuți părtași locuitorii din Sicilia în urma distrugătorului cutremur de pământ din 28 Decembrie 1908. Și omenimea întreagă emulează în nusuințele de a contribui la ușorarea durerii și miseriei multelor mii de oameni, cari din ruinele orașelor înfloritoare nu au putut să salveze nimica, decât numai viața, și cari afară de pierderea bunurilor lumești, mai deplâng și pierderea și mai mare a celor ce le-au stat aproape, a îngrijitorilor și susținătorilor lor.

În comitatul Sibiin încă s'a constituit un comitet de ajutorare, care se adresează acuma publicului ce a dat probe destule în ale milosteniei, cu rugarea, să contribue cu ceva la alinarea miseriei nemăsurate.

Cu considerare la jalnicul motiv al acțiunii, dar și cu considerare la stările sanitare neprielnice din Sibiu, se renunță la aranjarea de festivități șgomotoase. Comitetul de ajutorare e stăpânit însă de speranța, că fiecare va dăruie în scopul umanitar și de binefacere suma, pe care ar fi cheltuit-o în cazul că se aranja vre-un bal, ori concert. Dar chiar și sumele cele mai mici, vor fi primite cu mulțămire.

Adunarea ofertelor benevole se face prin organele oficiale, iar sumele donate vor fi cuitate pe calea publicității.

Pentru comitetul de ajutorare:

Thalmann m. p. comite suprem și comite săsesc.

Aviz!

Consfătuirea obicinuită a membrilor români ai adunării municipale se va ținea Luni în 1 Februarie n. c. dimineața la oarele 8 în localul casinei române din Sibiu.

Sibiu, 26 Ianuarie 1909.

Dr. L. Borcia secretar. Dr. Lemény prezident.

Cărți și reviste.

Cântece din lumea veche, culesse de Gh. Tulbure. Făgăraș, edit. tip. Const. Popp, 1908, 1 volumăș de 72 pp. Prețal? — este o culegere de balade populare, și câteva doine, din comunele de pe lângă Olt.

Poșta redacției.

Dni G. G. în Corna. Am dispus să vi se îndrepteze adresa. Cele comunicate sunt bune, dar nu le putem publica.

Teatru german.

Mercuri: *Dollarprincessin*, operetă. Joi: beneficiul artistului Stenzel: drama *Der Abt von St. Bernhard*.

Concurs.

Despărțământul „Abrud-Cămpeni“ al „Asociațiunii pentru lit. română și cult. pop. român“ dorind a contribui la răspândirea cetitului și scrisului, prin această publică concurs pentru 2 premii de câte 30, în total 60 cor., pentru instruirea în cetire și scriere a analfabeților adulți de pe teritorul acestui despărțământ.

Preoții sau învățătorii, cari doresc a obține aceste premii, să se insucie în scris la directorul despărțământului până în 1 Maiu n. 1909, având a dovedi cu documente de încredere, că au instruat a ceti și scrie cel puțin 10 analfabeți.

Din ședința comitetului cercual al desp. Abrud-Cămpeni al „Asociațiunii“, ținută la 28 Decembrie 1908.

Demetriu Goia secret. desp.

Nr. 789/1908.

[22] 1—3

Concurs.

Pe baza §-ului 63 din Statutul Organic, combinat cu §. 23, punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al metropoliei noastre sub Nr. 136 din 1888, prin aceasta, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8014 Plen. din 19 Decembrie 1908 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în nou-inființatul tract al Geoagiului.

Fiitorii protopresbiter ca atare, până la devenirea în vacanță a parohiei centrale Geoagiului de jos-Suseni, unde și până atunci își va ține cancelaria, va ocupa parohia vacantă Feredeou.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. venitele parohiei de clasa III. Feredeou, satorite în coala B. din întregirea venitelor preoțești dela stat;

2. venitele protopresbiterale, a-nume: salariul din dotațiunea satorită din fondul „Rudolfin” împreună cu repartițiunea protopresbiteratului cu adaosul de salariu;

3. tacele, ce incurg pentru vizitarea comunelor tractuale și pentru alte funcțiuni speciale.

Concurenții au să documenteze calificațiunea precisă prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și concursul lor instruite cu toate documentele necesare, să le aștearnă consistoriului arhidiecezan în restimp de 30 de zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român”, alăturând la documente și o tabelă de calificatiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual, §. 12.

Concursele, intrate după expirarea termenului de concurs, nu se vor lua în considerare.

Szászvároş, Orăștie, 28 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu, (Algyógy).

Vasile Domşa
adm. protopresb.

Nr. 4/1909 of. ppresb.

[21] 1—2

Concurs.

Pe baza înaltului ordin consistorial dto 31 Decembrie 1908 Nr. 14,920 Școl. prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile — dela prima publicare în „Telegraful Român” — pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din comuna **Borcet**, protopresbiteratul Cetatei de piatră pre lângă următoarele emolumente;

1. Salariu fundamental 600 cor. (300 cor. din repartitie pe popor iar 300 cor. din ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan).

2. Lemne pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței învățătorului 16 m. c.

3. Locuință în natură și grădina.

Învățătorul va fi obligat a instrua pe elevi în cântările bisericești și compune cu acestia și cu adulți un cor bisericesc, de aceea cei cari posed dexteritatea convenită în aceasta privință vor fi preferiți.

Cei ce reflectează la acest post să se prezinte în comună, iar cererile de concurs să le înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Magyarlápó-, (Lăpușul unguresc,) 8 Ianuar 1909.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cetatei de piatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopop

Ad. Nr. 3/909.

[23] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III din Berivoi-mici (Berivel), protopresbiteratul Făgăraș, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflectanții să-și aștearnă rugarea cu documentele recerute, conform Regulamentului pentru parohii până la termenul pus, subsemnatului oficiu, având a se înfățișa în sfânta biserică, din Berivoi-mici pentru a cânta respective a oficio și cuvânta.

Făgăraș, în 8 Ianuarie 1909.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 600/1908.

[11] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei Stremțiu (c. II), se scrie concurs, cu termen de 30 zile, dela prima publicare — conform ordinului consistorial de dto 9 Decembrie 1908 Nr. 13911 Bis.

Venitele sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat, — cu adaosul că: fiitorul paroh va avea să dea parohului, de până acuma Irimie Iliescu, până ce acesta trăește 200 cor., iar după moartea lui, minorenilor anul 100 cor. până vor ajunge la maiorenitate; și că a treia parte din venitele stolare compet cantorului.

Petițiunile se vor așterne subscrizului oficiu, în termenul susindicat, fiind concurenții datori a se prezenta, în termenul reglementar, în o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a cânta resp. a slugi și predica.

Alba-Iulia, 31 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teulescu
protopresbiter.

Nr. 337/1908.

[10] 3—3

Concurs.

Pe baza ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 25 Noemvrie a. c. nr. 11672. Bis. pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Baia I. Craiu cu crângurile Curpeni și Păroasa și cu filiile Cernișoara, Florești și Toplița, protopresbiteratul Hunedoara, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Competenții la acest post să-și aștearnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare în termenul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Hunedoara, la 22 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Hunedoara.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Sz. 3948—1908.

[2] 3—3

Arverési hirdetmény.

Szebenmegye, szászsebesi járáshoz tartozó Kákova község elad a „Marga” nevű erdejétől 690 k. hold területen található mintegy 1422 m 3 hasznos fával 2132 m. 3 tűzifa és 23.800 drb. rúd-fára becsült tölgy f. készletet nyilvános szóbeli árverésen 1909 évi január 29 én d. e. 9 órákor a szászsebesi kö. jegyző:ég irodájában.

Kiáltási ár 18.020 kor. — fl. v. i. tizennyolcezerhus horona.

Bánatpénz 10%.

Zárt irásbeli ajánlatok melyk a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazák, hogy árverezést megát az árverési feltételeknek aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

A kiáltási áron alul a fa nem adatk el.

Az árverési feltételk és becsjegyzék az árverés napjára a szászsebesi kö. jegyző:ég és szászsebesi m. k. r. járási erdő-gondnok-ág nál betekinthetők.

M. kir. jár. erdőgondnok-ág.

Szászsebes, 1908 évi december 22-én.

A. j. főszolgabíró

Hanner.

Comerciu rentabil.

Se vinde din cauză de călătorie o întreprindere rentabilă și cu viitor, potrivită și pentru o damă singură.

A se adresa la administrația acestei foi.

(19) 2—3.

Nr. 682/1908.

[6] 3—3

Concurs din ofi.u.

În legătură cu înaltul ordin consistorial dto. 9 Decembrie 1908 Nr. 14367 Bis. prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile — dela prima publicare în „Telegraful Român” — pentru ocuparea postului de capelan parohial în parohia de cl. II **Sânt-andreș** cu filia **Sântohalm**, pe lângă nepuținciosul paroh **Avel Bera**.

Dotațiunea capelanului va fi jumătate din venitele parohiale în școala B. cu ocaziunea regulării și întregirii venitelor parohiale.

Cei ce reflectează la acest post să se prezenteze în comună spre a cânta, predica sau a sluji.

Cererile de concurs se înaintează sub semnatului oficiu.

Dobro la 24 Decembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva.

Ioșif Morariu
adm. ppresb.

Vită
de vie
al-
toită

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscute și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnav.

Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare posesor de vie a-și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. (292) 19—34

**Cassa de păstrare (reuniune)
în Săliște.**

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri să plătesc după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu ceuri.

Împrumuturi acordă pe cambii, pe obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă, precum și ca credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

(839) 14—20

Diracțiunea.**Cele mai frumoase daruri!**

Celce voiește cu orice ocaziune să facă un cadou (prezent) potrivit să se adreseze cu toată încrederea

Librăriei arhidiecezane

Sibiu. — Str. măcelarilor Nr. 45.

de unde poate procura cu prețuri moderate și în calitate bună obiecte potrivite pentru cadouri, ca:

Hârtie de epistole albă

Nr. 708 A pentru dame, conține 25/35 . . — 90
Nr. 714 A pentru domni, conține 24/35 . . 1-40
„ 718 A „ „ „ 30/50 . . 2—
„ 715 A „ „ „ 30/50 . . 2-30
„ 711 A „ domni „ 30/50 . . 2—
„ 1150 „ „ „ 30/50 . . 1-74

Hârtie de epistole colorată

Conifer Post format pentru dame . . 220
Gaze format pentru domni . . 2-22
Napoli „ „ „ . . 210
Coniferen Post „ „ „ . . 2-42
Bajah „ „ „ . . 222
Limen paper „ „ „ . . 1-50
Narziss „ „ „ . . 220
Transatlantica (hârtie subțire) „ . . 2—

Hârtia și plicurile sunt de o calitate extra ordinar de bună și executate după modelele cele mai moderne.

Cărți:

Barcianu, Dicționar rom. germ.	7-60	Maior, Biblioteca copiilor vol. II.	
broș. cor. 6— legat . . .		III. și IV. a	1—
Barcianu Dicționar germ rom.	10—	Mera, Din lumea basmelor . .	3-50
broș. cor. 8— legat . . .		Moldovan, Cântarea cântărilor .	1—
Brediceanu, Doine și cântece I.	4—	Nădejle, Minunile și grozăviile	
și II. a		Indiel	2-50
Brediceanu, Jocuri românești I.	4—	Luceafărul, revistă trilunară a-	
II. și III. a		nul 1907 și 1908 frumos leg.	16—
Codreanu, Suflete de copii . . .	—80	Popea, Caractere morale	2-50
Dumbravă, Hudecul	2—	Santu Aldea, Pescar de Islanda .	1-50
Florin, Povești populare	2-50	Vlahuță, Din trecutul nostru . . .	3-50

Cereți gratuit catalogul Librăriei arhidiecezane.

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**